

Regeringens proposition

1982/83:148

om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan;

beslutad den 24 mars 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

BO HOLMBERG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan. Ändringen innebär att det öppnas en möjlighet för kyrkomötet att delegera sin normgivningskompetens i fråga om kollekter till svenska kyrkans centralstyrelse. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 1983.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1982:942) om svenska kyrkan skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Kyrkomötet får genom kyrklig kungörelse meddela föreskrifter i följande ämnen:

1. svenska kyrkans lära,
2. svenska kyrkans böcker,
3. svenska kyrkans sakrament, gudstjänst och övriga handlingar,
4. kollekter,
5. central verksamhet för evangelisation, mission och övrigt utlandsarbete samt diakoni,
6. kyrkomötets arbetssätt samt verksamheten hos organ som enligt lag får tillsättas av kyrkomötet.

Kyrkomötet får genom kyrklig kungörelse överlåta åt svenska kyrkans centralstyrelse att i sådan kungörelse meddela föreskrifter om kollekter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

CIVILDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-01-26

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Rainer, Boström, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsrådet Holmberg

Skrivelse till kyrkomötet om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan

Genom ändringar i punkt 9 övergångsbestämmelserna till regeringsformen gäller fr. o. m. den 1 januari 1983 nya regler om lagstiftning på det kyrkliga området (prop. 1981/82:77, KU 1981/82:36, rskr 1981/82:263, KU 1982/83:1, rskr 1982/83:1). Enligt de nya grundlagsbestämmelserna är huvudregeln att riksdagen ensam stiftar lag på det kyrkliga området. Svenska kyrkan garanteras emellertid ett inflytande vid normgivningen genom att kyrkomötet i viss utsträckning medverkar vid den kyrkliga lagstiftningen. Riksdagen får också enligt de nya grundlagsbestämmelserna möjlighet att genom föreskrifter i lagen om svenska kyrkan till kyrkomötet delegera normgivning i vissa särskilt angivna ämnen. Dessa ämnen är svenska kyrkans lära, svenska kyrkans böcker samt svenska kyrkans sakrament, gudstjänst och övriga handlingar. Till dessa ämnen hör också kollekt, central verksamhet för evangelisation, mission och övrigt utlandsarbete samt diakoni liksom kyrkomötets arbetssätt samt verksamheten hos organ som tillsätts av kyrkomötet. Vidare får riksdagen – om den bemyndigar kyrkomötet att meddela föreskrifter i ett visst ämne – medge att kyrkomötet överlåter åt organ, som tillsätts av kyrkomötet, att meddela bestämmelser i ämnet.

I lagen (1982:942) om svenska kyrkan har utnyttjats den förut angivna möjligheten att delegera viss normgivning till kyrkomötet (prop. 1981/82:192, KU 1982/83:2, rskr 1982/83:2, skr 1982:7, 1 SäU 1982:1, kskr 1982:28). Med stöd av lagen om svenska kyrkan kan kyrkomötet meddela föreskrifter i alla de ämnen som de nya grundlagsreglerna ger möjlighet till. Lagen ger däremot inte kyrkomötet möjlighet att överlåta sin normgivningskompetens åt organ som det tillsätter. I den proposition som låg till grund för riksdagens beslut att anta lagen (prop. 1981/82:192) uttalade föredragande

statsrådet som sin mening (s. 24) att kyrkomötet under en övergångstid borde verka i sina nya former innan kyrkomötet bemyndigas att delegera ärenden. Han uttalade vidare att man kan avgöra behovet av att låta t. ex. en centralstyrelse meddela föreskrifter i vissa ämnen först sedan erfarenheter har vunnits av de nya arbetsformerna.

Kyrkomötet har alltså fått kompetens att meddela föreskrifter om bl. a. kollekter. Allmänna föreskrifter om kollekter finns nu bl. a. i den av regeringen meddelade kungörelsen (1953:739) angående kollekter (ändrad senast 1972:487). Med stöd av denna kungörelse har regeringen hittills varje år efter förslag från svenska kyrkans centralråd för evangelisation och församlingsarbete beslutat för vilka institutioner och för vilka ändamål rikskollekter får tas upp. De årliga besluten om rikskollekter har karaktären av normbeslut och kan med hänsyn till de nya reglerna om normgivning på det kyrkliga området inte längre meddelas av regeringen.

1982 års allmänna kyrkomöte tillsatte en utredningsnämnd med uppgift att bl. a. förbereda den reformerade kyrkomötesorganisationen. Som ett led i detta förberedelsearbete har utredningsnämnden bl. a. behandlat frågan om kollekter. Utredningsnämnden avser att för det kyrkomöte som sammanträder första gången i mars 1983 lägga fram förslag till en kyrklig kungörelse om kollekter, som skall ersätta den nu gällande och av regeringen beslutade kungörelsen i samma ämne.

Vid sin behandling av frågan om kollekter har utredningsnämnden funnit det mindre ändamålsenligt att de årliga föreskrifterna om rikskollekter beslutas av kyrkomötet med dess 251 ledamöter. Nämnden har därför uttryckt önskemål om att kyrkomötet bemyndigas att i fråga om kollekter överlåta sin normgivningskompetens åt svenska kyrkans centralstyrelse. Härför krävs en ändring i lagen om svenska kyrkan.

För egen del instämmer jag i den av utredningsnämnden framförda uppfattningen att det är en mindre ändamålsenlig ordning att sådana föreskrifter om kollekter som skall meddelas årligen, t. ex. föreskrifter om rikskollekter, meddelas av kyrkomötet. Föreskrifterna, som grundas på en prövning av olika kollektändamål för det nästkommande kalenderåret, är av den karaktären att de bör kunna beslutas av ett organ som svenska kyrkans centralstyrelse. Om möjligheter skapas för kyrkomötet att till centralstyrelsen överlåta sin normgivningskompetens i fråga om kollekter kan de årliga föreskrifterna om rikskollekter också beslutas i nära anslutning till det kalenderår under vilket föreskrifterna skall tillämpas. Detta överensstämmer med den hittills tillämpade handläggningsordningen och måste enligt min mening betraktas som lämpligt.

Även om praktiska erfarenheter ännu inte har vunnits av kyrkomötets nya arbetsformer anser jag därför att övervägande skäl talar för att öppna en möjlighet för kyrkomötet till vidare delegation i fråga om kollekter. Jag föreslår att lagen om svenska kyrkan ändras så att kyrkomötet bemyndigas

att genom kyrklig kungörelse överlåta åt svenska kyrkans centralstyrelse att meddela föreskrifter om kollekter. Lagändringen bör träda i kraft den 1 juli 1983. Innan riksdagen beslutar om en ändring av lagen skall enligt punkt 9 övergångsbestämmelserna till regeringsformen kyrkomötets yttrande inhämtas. För att lagändringen skall kunna träda i kraft vid den föreslagna tidpunkten krävs att riksdagen föreläggs proposition i ämnet under våren 1983 samt att tre fjärdedelar av de röstande i riksdagen antar förslaget.

I enlighet med vad jag har anfört har inom civildepartementet upprättats ett förslag till lag om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan.

Förslaget bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga*!

Jag hemställer att kyrkomötets yttrande inhämtas över lagförslaget.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

¹ Bilagan har uteslutits här. Förslaget är likalydande med det som är fogat till propositionen.

1983 ÅRS KYRKOMÖTE

KYRKOMÖTETS SKRIVELSE 1983:9
1983-03-11

REGERINGEN

Kyrkolagsutskottets betänkande 1983:5 med anledning av dels regeringens skrivelse 1983:3 om ändring i lagen om svenska kyrkan, dels 1982 års kyrkomötes utredningsnämnds betänkande 1983:5 angående nämnda regeringsskrivelse och 1983:1 i vad däri upptagits rörande kollektkungörelse, dels och i ämnet väckta motioner

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att kyrkomötet den 11 mars 1983 bifallit vad utskottet hemställt.

Göran Åstrand

Bengt Törnell

Kyrkolagutskottets betänkande

1983:5

med anledning av dels regeringens skrivelse 1983:3 om ändring i lagen om svenska kyrkan, dels 1982 års kyrkomötes utredningsnämnds betänkande 1983:5 angående nämnda regeringsskrivelse och 1983:1 i vad däri upptagits rörande kollektkungörelse, dels ock i ämnet väckta motioner

I en den 26 januari 1983 dagtecknad till utskottet hänvisad skrivelse 1983:3 har regeringen förklarat sig vilja inhamta kyrkomötets yttrande över ett förslag till ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan, som ger kyrkomötet möjlighet att delegera sin normgivningskompetens i fråga om kollekt till svenska kyrkans centralstyrelse. 1982 års kyrkomötes utredningsnämnd har i sitt den 1 februari 1983 avgivna betänkande 1983:5, som hänvisats till utskottet hemställt, att kyrkomötet i skrivelse till regeringen anmaler, att kyrkomötet tillstyrker det av regeringen i nämnda skrivelse 3 framlagda förslaget.

Utskottet

Ändring i lagen om svenska kyrkan

Utskottet finner på samma sätt som såväl föredragande statsråd givit uttryck för i regeringens skrivelse nr 1983:3 som utredningsnämnden framhållit i betänkande nr 1983:5 att det är praktiskt lämpligt att beslut i fråga om riks- och stiftskollekter får meddelas av svenska kyrkans centralstyrelse. Det vore ett alltför betungande arbete för kyrkomötet att under dess numera förkortade verksamhetstid syssla med detaljfrågor av detta slag. Utskottet instämmer därför i förslaget att med nedanstående tillägg ändra lagen om svenska kyrkan 7 §:

"Kyrkomötet får genom kyrklig kungörelse överlåta åt svenska kyrkans centralstyrelse att i sådan kungörelse meddela föreskrifter om kollekt".

På grund av vad sålunda anförts hemställer *utskottet*

1. att kyrkomötet hos regeringen anmaler, att kyrkomötet tillstyrker det i regeringens skrivelse nr 3 framlagda lagförslaget.

Stockholm den 8 mars 1983

På kyrkolagsutskottets vägnar

KARL-ERIK JOHANSSON i Boxholm

I ärendets slutbehandling inom utskottet har deltagit:

Karl-Erik Johansson i Boxholm, Nils Glimelius, Christina Odenberg, Anders Svärd, Thyra Håkansson, Solveig Fridh, Gunnar Lindberg, Karl-Axel Johansson, Thore Månsson, Thomas Söderberg, Fritz Walfridsson, Ingemar Björck, Per Wihlborg, Karl-Gustav Lindelöw och Björn Svärd.

CIVILDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-03-24

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Rainer, Boström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström

Föredragande: statsrådet Holmberg

Proposition om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan

Föredraganden anmäler kyrkomötets yttrande¹ över förslag till lag om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan och anför.

Kyrkomötet har tillstyrkt förslaget. Enligt min mening bör det nu föreläggas riksdagen.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att i den ordning som anges i punkt 9 första stycket övergångsbestämmelserna till regeringsformen anta det till kyrkomötet remitterade lagförslaget.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

¹ Beslut om skrivelse till kyrkomötet (skr 1983:3) fattat vid regeringssammanträde den 26 januari 1983.

